

Twée acteursjubileums in tragi-komedie over toneel

door
Bert Jansma

Een 'komediantenkomedie' heet 'Het licht in de ogen' in de aankondiging. Zeg maar gerust tragi-komedie, want dat is het moeilijke en mooie genre dat auteur en theatermaker Ger Thijs hier beoefent. Hij deed dat voor twee topacteurs die er hun 50-jarig toneeljubileum in vieren, Annet Nieuwenhuijzen en Hans Croiset. Ze blijven dicht bij huis, want ze spelen twee oudere tonelisten, een regisseur en zijn vrouw, de actrice die hij tot ster maakte. Het toneel heeft hen niet meer nodig, ze zitten thuis. Zeurend, ziekend, dromend van een comeback, wachtend bij een telefoon die zo weinig rinkelt dat 't lijkt of ie stuk is. Ger Thijs' stuk heeft een mooie dubbele werking in een premièrezaal die vol zit met theatermen. Lachen om de herkenning van de eigen sores. Met enkele perfecte 'one liners', een paar rechtse hoeken naar de kin van theaterland en vlijmscherpe observaties. Over het Nederlandse toneel waar 'Belgen en nichten' de dienst uitmaken, de oudere acteur die hoogstens nog kan hopen op rolletjes van directeuren of gezagspersonen 'waarvoor je je bril niet hoeft af te zetten'. Ze maken het stuk sappig, al vraag je je af of ze voor

niet-ingewijden werken. Thijs' stuk gaat echter over veel meer. Over ouderdom, over ondergesneeuwde liefde, over mensen wie de wapens uit handen zijn genomen, die zich hebben laten opsluiten in de gevangenis van hun werkeloosheid. En - natuurlijk - over ijdelheid. Het begint prachtig met een ontredde Croiset die door een Surinaemer-met-mes is overvallen, zich min of meer heeft gered door de 'zijn of niet zijn'-monoloog van Hamlet voor te dragen. Hij zal voorlopig het huis niet meer durven verlaten. Is het waar? Dikt hij het aan? Je weet 't eerst niet zeker, maar het gebeuren wordt een mooie metafoor voor zijn positie tegenover de veranderde buitenwereld. Hij loopt met zijn belachelijke verhaal naar De Telegraaf, hij gebruikt en misbruikt de gebeurtenis voortdurend. Een beetje erg veel zelfs. Voor zijn vrouw rinkelt nog eenmaal de telefoon: de hoofdrol in Goethe's 'Iphigenia'. In 'moderne' opvatting, aardappelschillend terwijl ze de klasieke verzen zegt, een rol waarvoor ze veel te oud is, bekort tot lunchvoorstelling. Ze grijpt het aan, het lijkt haar redding te worden, maar wanneer de kritieken komen is er alleen ontreddering. Thijs' stuk is een komedie die niet erg vrolijk wil maken, met als na-

deel dat hij de twee acteurs erg weinig volwassenheid meegeeft en het lang duurt voordat ze medegevoel opwekken in dat pesterige voorportaal van het einde. Pas in het tweede deel geeft hij meer informatie over hun verleden, is er even die herinnering aan wat ooit liefde was en daardoor meer drama. Mooie acteursmomenten te over. Annet Nieuwenhuijzen leeft prachtig op om daarna weer te stranden in die angstig-doodse blik om wat er niet meer is. Croisets rol valt uiteen in momenten die niet helemaal aaneen sluiten: de ijdele, met zichzelf ingenomen regisseur, de ontreddering van de man met lege handen. Mooiste moment van de avond: als hij zijn vrouw overhoort en opeens weer diep geboeid is door dat talent van toen. En Annet van Nieuwenhuijzen zegt die monoloog van Iphigenia ontroerend mooi. Met nog even de leeftijdsloze kracht van groot theater.

TONEEL

Het Toneel Speelt met Het licht in de ogen van Ger Thijs. Regie: Gijs de Lange. Met Annet Nieuwenhuijzen en Hans Croiset. Gezien: gisteravond in het Nieuwe de la Mar. Nog te zien o.a. 8/10 Gouda (Schouwburg); 10 t/m 13/10 Den Haag (Kon. Schouwburg); 4/11 Zoetermeer (Stadstheater); 14/11 Delft (Veste); 21/4 Rijswijk (Schouwburg).